

İzmir Kent Çeperinde Ekolojik Ortak Yaşam Alanı Fikir Projesi Yarışması Raporu

1 Giriş

Gaia Hipotezi / Teoremi (/ˈɡɑɪ.ə/ ˈɡeɪ.ə/ ˈɡɑɪˈv); kendini sürdürebilecek bir gezegen olabilmesi için dünyanın sinerjik ve kompleks bir sistem olmasını önermekte ve bunun tüm yaşayan organizmaların etrafındaki inorganik çevreyle etkileşime birbirleriyle etkileşime geçmesine bağlamaktadır.

Yarışma konusu olan, büyük bir kentin çeperindeki proje arazisi ön bir bakışla **organik ve inorganik** bir çevrenin/**flora ve faunanın** içerisinde yer aldığı kolayca söylenebilir. Teoremde bahsi geçen "etkileşim" eyleminin nasıl, ne şekilde–koşulda kurulacağı belki de bu yarışma özelinde,o kent parçasının şekillenmesinde ana rol oynayan olacaktır. Şekillenme, etkileşim gibi organik anlamı yüksek olan bir olgunun bir plancı veya planlılar grubunun elinden çıkacak olması aslında naif bir iyi niyet göstergesi olabilir. Konuya ve araziye bu bağlamda bakıldığında, çizilecek olan portrenin sadece bir "altlık" çizimini hazırlamak yerinde bir yaklaşım olacaktır.

Tarımda terminolojisinde kullanılan "aşılama", "tozlaşma" gibi farklı 2 etkileşim türü, bu projenin yaklaşımsal çerçevesini çizmekte kullanılacaktır.

"Aşılama sırasında hücresel düzeyde, iki ağaç tek bir yapı oluşturmak için damar sistemlerini iletişim kurmaya ve birleştirmeye çalışır. DNA değişimi yapılmaz ancak sağlıklı bir bağlantı için benzer hücreler gerektirir. Anaç, hücresel veya kimyasal uyumsuzluklar nedeniyle iletişim kurmadığı dokular bulursa aşı başarısız olur."

Birbiriyle etkileşim içine girecek iki karşı taraf, her anlamıyla analiz edilmeli ve etkileşimin prensipleri belirlenmelidir. Eğer bu iyi kotarılamaz ise ortaya arızalı hibrit birliktelik çıkacaktır.

Bu anlamda proje arazisi mevcut potansiyelleri incelendiğinde, bahsi geçen birlikteliğe ev sahipliği yapacak bir bio-ekolojik çevre olarak algılanmıştır. Biraz ileri gidildiğinde mevcut etkileşimler (yakın çevre ilişkileri) bile önemsenmiş,süreğiden hayatın kesintiye uğramaması önemsenmiştir.

Öneri fonksiyonlar, adeta bir aşılama, **tozlaşma-dölleme-döllenme** örneğinde olduğu gibi, yeni bir organizmayla uyuma çabası içine girecektir. Bu yeni fonksiyonlardan bisiklet sporu, arsanın fark edilirliliğini arttıracak, farklı bölgelerinin deneyimlenmesini sağlayacaktır. Bir diğer, zeytin ve kültürü temalı fonksiyonlar, var olan bir deneyimin artarak ve derinleşerek büyümesini sağlayacaktır. Sadece bu iki fonksiyon ve beraberinde getireceği ziyaretçi topluluğu arsaya fiziki, psikolojik, biyolojik anlamda etkileşme potansiyeli taşımaktadır. Bu projenin ana fikri bir kez daha söylenmesi gerekir ise, bu etkileşim için tutarlı bir "altlık" oluşturma çabasıdır.

Doğa ve insan etkileşimi başlığı açmak gerekir ise; farklı organizmalar, her bir doğa parçasında olduğu gibi, burada da birbirlerinden etkilenecek yaşamaktadırlar.

Tüm bu doğa bir aradalığından bahsederken, "insan" aktörünü nasıl konumlandırmak gerekirdi? Geçmiş zaman kipi kullanmak aslında direk olarak bir hayıflanmaya işaret etmektedir.

Tarih sürecinden geçerken insanoğlu, bahsi geçen "doğal biraradalığın" bir parçası olmuştur. Yine bu süreç içinde anlaşılacaktır ki, insanın doğayla bütünleşik yaşama serüveni, kendi gücünü (erkini) kazanma çabası ve kazanmasıyla eş zamana denk gelmektedir. Teknoloji ve araca hükmeden ve daha sonra bunun bağımlısı olan insan ırkı doğadan hızlı biçimde kopmuştur. Bu kopuş aslında birçok kere yeniden bütünleşme çabalarında yaratmaktadır. Projenin gelişimi anlamında , "Olivelo Projesi" de bütünleşme çabası olarak algılanmış , projeyi bir eşik – sınır belirsizleştirme gayreti haline getirmiştir.

2. İlişkiler

Proje Alanı-İzmir Kent Bütünü

Kentin halen çeperlerinden bahsedebildiğimiz bir zaman diliminde, kent ile olan ilişkisini bu zamanı dondurarak gözlemek ve çıkarımlar yapmak aslında bir niyet gösteriminden ileri gidemeyecektir. Zamanı durdurup ancak mevcut ilişkiyi gözler önüne sermek ve geçmiş ile olan süreç ilişkisini hazmetmeye çalışabiliriz.

Ege Bölgesi'nin itici gücü olan İzmir, geçmişten bugüne kadar olan zaman diliminde liman, uluslararası çalışmaları ve turizm alanlarıyla Türkiye'nin çok yönlü şehirlerinden olmuştur. Kent zaman zaman ekonomik ve toplumsal dönüşümler geçirmiş olsa da, sınırlarını genişletmeye devam etmiş ve büyüme sürekliliğini korumuştur. Kentin yatayda ve düşeyde büyümesini sağlayan en önemli etken ise göç ve buna bağlı hızlı nüfus artışıdır. Önceleri çekirdek yerleşmeler olarak gelişen İzmir, bu çekirdeklerin yoğunlaşarak büyümesi ve aralarındaki boşlukların kapanması ile metropoliten bir bölgeye dönüşmüştür. Tüm bunlara bağlı olarak ulaşım konusu, yaşam kalitesinin başlıca bileşenlerinden biri olarak kabul edilmektedir.

Yeterli ve ekonomik olarak karşılanabilir ulaşım, halkın kent içerisindeki hareketliliğini arttırmakta, böylelikle sosyal ilişkilerin daha da gelişmesini sağlamaktadır. Fakat post modern hayatın getirdiği yaşam koşullarında 'gün içinde hız' önem kazanmıştır. Bunun sonucunda hızlanan yaşam dinamiği kentlinin karşılaşma ve buluşmaları teğet geçmesine neden olmaktadır. Kentlinin hayatında oluşan sosyal boşluklar, var olan kentsel yaşantı karakteristiği ile doldurulamamakta ve doldurulması kamusal alanların kontrol altına alınmasıyla daha da zor bir hale gelmektedir.

Yarımada, İzmir kent merkezinin etkilenme bölgesinde olup, paylaştığı potansiyellerin yanı sıra, kendine has bölgesel potansiyeller de barındırmaktadır. Zeytin, bağ, bisiklet, yürüyüş rotası gibi stratejik bağlantılarıyla kentsel işlevlerin ağır bastığı yarımada, lokal ölçekte ziyaretçilerine bölgeyi yaşayarak öğrenme imkanı sunmaktadır.

Alanın doğal ve kültürel değerleri, koruma ve kullanma dengesi içinde metropoliten kent yaşamına katılmalıdır. Kendine özgü morfolojik yapısı ve doğal kaynaklarıyla birlikte ortaya koyduğu özgün kimliği de korunmalıdır. Belirlenmiş olan mevcut kullanım alanlarının doğal, kültürel ve tarihsel çevre değerleri dikkate alınarak alana yeniden kimlik kazandırılması hedeflenmiştir.

Kimliğini dışa vuran rotalar oluşturulması ve bu rotalar arasında sirkülasyonu sağlayan gezi aksı oluşturulması ve bu aksın üzerindeki boşluklarının 'buluşma ve etkinlik mekanları' olarak değerlendirilmesi düşünülmüştür.

Tarihi adaya giden 'turist' kullanıcılar, ulaşım aksıyla adayı kullanan 'transit' kullanıcılar ile rekreasyon ve gezi amaçlı bölgeye gelen kullanıcıların 'tanımlanmış gezi yolu' ile alanın farklı dönem ve fonksiyon özellikleriyle öne çıkan yapılarının 'rotalaşması' kurgulanmıştır. Rota üzerinde bulunan boşluklar ise farklı kullanıcılar için kentsel zemin oluşturacak karşılaşma ve buluşma noktaları olarak düşünülmüştür. Bu zemin noktalarında esnek kent mobilyalarıyla, etkinliklere doğrudan katılımı ve kendine ait geçici mekanlar yaratmasıdır.

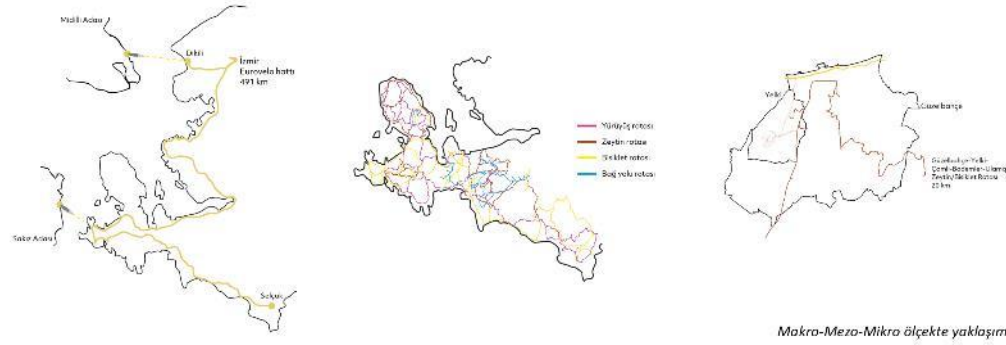
Proje Alanı-Çevre Yerleşimler İlişkisi

Proje Alanı, Güzelbahçe-Seferihisar rotası üzerindeki çevre yerleşkelerle komşuluk ilişkisi içindedir. Coğrafi yapının özelliği gereği ve mevcut yola yapışıp gelişen yerleşkeler dizisi proje alanı ve yerleşkeler arasında bir filtreleme alanı yaratmıştır. Bu alan, daha doğrusu mikro ölçekte doğa -yapısal çevre çeperleri birbirinden tarımsal alanlarla ayrılmaktadır. Proje bu çeperleri fiziksel olarak, yapısal çevre genişlemesi anlamında değil, kullanım, algı ve farkındalık anlamında birbirine yaklaştırma amacı gütmektedir.

Var olan ve eklenen rotalar, alanın İzmir kent bütünü için yakın gelecekteki önemini ortaya çıkarmaktadır. İzmir çevresine serpiştirilmiş zeytin rotalarından bir tanesi arazinin hemen yakınından geçmektedir. Mevcuttaki iki zeytin ışığı de bu rotaların duraklarını oluşturmaktadır. Olivelo ışığı bu rotaya eklenerek, mevcut rotanın bir parçası olacaktır.

Eurovelo bisiklet rotası, genel perspektifte bakıldığında İzmir'i Avrupa'ya bağlayan makro ölçek bir rota özelliği taşımaktadır. Yarımada'dan geçen bu rota, Güzelbahçe üzerinden Ege Denizi'ne açılan dar bir kanal boyunca Olivelo arazisine bağlanması önerilmektedir. Eurovelo ile kurulan ilişki iki şekilde özetlenebilir. Birincisi rotayı Seferihisar üzerinden tamamlamak isteyenler için bir kestirme, ikicisi rota üzerinde bulunan bir **"bisiklet dostu" bir dinlenme alanı** olarak düşünülebilir.

Araziye en yakın yerleşim birimi olan Yelki de potansiyel olarak incelenmiş, bölgede bulunan özel konut ve okulların çokluğu "geç-aktif" kullanıcının yoğunluğu anlamında bize bir girdi sağlamaktadır. Arsanın kuzeydoğusunda yer alan kentsel ara yüze en yakın noktası sayılabilecek alan yapılaşma ve yakın çevreyle bütünleşme alanı olarak seçilmiştir.

Yarımada ziyaretçileri de bu anlamda, çevre ulaşım akslarına en yakın noktadan arsaya yaklaşıp, deneyimleme şansında bulacaklardır.

3 Yerin Sakinleri ve Ziyaretçileri

Toplayıcılar, çevreden gelip geçenler, evcil ve yabani türler. Kısa bir özetle yerin sakinleri olarak sayılabilirler. Kaba tabiriyle ve belki de olması gereken başıboş bir doğa parçası, daha düzenli ve organize bir "doğal yaşam rezervi" haline nasıl gelebilir? Mevcut kimliğe yapılması düşünülen "kimliksel aş" ve bunun beraberinde getireceği fiziksel çevre alanda nasıl karşılır.

Bu "aş" beraberinde farklı yapıdaki ziyaretçileri beraberinde getirecektir. Odaklanması gereken ziyaretçi tipolojisinin başında yeni yerler algılamayı 2 teker üzerinde yapmayı tercih eden bisiklet tutkunları gelmektedir.

Belki de bahsi geçen aşının tutması en muhtemel kullanıcı tipolojisi onlardır. 2 teker üzerinde kendi enerjilerini basit bir mekanizma üzerinde kullanarak hareket etmekte ve her türlü doğal yaşam koşullarının (rüzgar, yağmur, güneş, vb) içinde olmaya fazlasıyla alışıklardır. Rotalar üzerinde bulunan bisiklet bakım istasyonları bu sporu yapan insanlar için araziye daha çekici hale getirecektir.

Zeytin, yerel ve ülke genelinde fazlasıyla sahiplenilen bir olgudur. Zeytini bir olgu olarak kabul edersek, bir kesime ait olduğunu söylemek zor olacaktır. Zeytini tohumdan ağaca, meyveden şişelemeye kadar giden süreçte çalışan insan, bunu öğreten, sonra bunu tüketen ve tariflerine koyan aşçısına kadar hepsi zeytin olgusuna sahiptirler. Bu doğal yaşam rezervi, bütün bu **zeytin kültürünü** benimsemiş insanlara hitap etmek çabası içindedir.

Yelki ve çevre **yerleşkelerde** yaşayan insanlar içinde Olivelo arazisi bir arka bahçe olarak görülmemeli, yaşantıya eklenmiş, aslında hep orda olan bir doğal yaşam alanı olarak algılanmalıdır bu proje sayesinde.

4 Biyolojik Çeşitlilik Algılanması-Algılanmaması?

Projenin anahtar kelimelerinden olan tozlaşma tam da bu noktada devreye girmektedir. Proje süresince oluşturulan farklı rotalar, aynı tozlaşmada olduğu gibi arsaya gelenleri farklı noktalara dağıtma ve etkileşim içine sokmaktadır. Bununla birlikte potansiyel kullanıcıların gereksinimlerine uygun kısa süreli bekleme alanları, buluşma, oyalanma ve aktivite noktaları ve tüm kullanıcıların kesişimine izin verecek kültürel faaliyetler içeren yarı kapalı alanlar kurgulanmıştır.

Özetle üç farklı rota geliştirilmiştir. Bu rotaların en belirgin farklılıkları fiziksel özelliklerinden gelmektedir. Başlangıç, orta ve zor olarak adlandırılacak rotalar, birbirlerinden mesafe, eğim ve konfor şartları anlamında ayrılmaktadır. Bütün bu rotaların ortak özelliği, ortamın çeşitliliğini algılamak, fark etmek üzerine kurulmuştur. Rotalar arsa içerisinde birer döngüyü tanımlamaktadır, farklı noktalardaki kestirme yollarla birbirlerine eklenirler.

Kolay rota, başlangıç noktası yapıların konumlandığı kuzeydoğudaki alan gibi gözükmektedir. Yaklaşık %2-3 eğimle devam eden rota üzerinde arsa içerisinde farklı bitki ve canlı türlerini görmek mümkün olacaktır. Zemin arsanın diğer bölgelerinden farklı olarak biraz daha müdahale edilmiş, rota üzerinde gölgelik dinlenme alanları bulunmaktadır.

Zor ve orta rota konfor seviyesi olarak benzeşse de uzunluk ve eğim olarak farklılaşmaktadır. Bu rotalarda arsadaki mevcut çoban, tarım alanı rotaları gibi rotaların yakınından geçilmektedir. Hayvan sürüsü, traktör veya diğer tarım alanlarıyla karşılaşılabilir. Dağ bisikletine binenler için çamurlu ve dik yokuşlar bu rotalar üzerinde rastlanılabilir.

5 Bitkilendirme Senaryosu

Yarımada'da çok değerli, korunması gereken doğallığıyla verimli tarım toprakları, özgün flora ve faunası mevcuttur. Alanın gelişimi hedeflenirken, bu değerli alanların korunması, gelişim modelini daha değerlendirecektir.

Koruma-kullanma:

Alan, biyolojik çeşitliliği, toprak verimliliği göz önünde bulundurulduğunda büyük bir öneme sahiptir. Sahip olunan bu doğal kaynakların korunması ve sürdürülebilir kullanımının sağlanmasına yönelik çalışmalar yapılmalıdır. Kaynakların akılcı kullanımı ve yönetimi desteklenmeli ve bu konuda bilinçlendirme çalışmaları gerçekleştirilmelidir.

- Ekolojik dengenin korunması ve iyileştirilmesi yönünde önlemler alınması,
- Mevcut bitki ve hayvan türlerinin (flora/fauna) korunması ve özgün bitki dokusunun geliştirilerek korunması,
- Mevcut orman alanları, ağaç toplulukları ile anıt ağaçların korunması,
- Bio-çeşitliliğin korunarak, doğal ekosistemlerin devamlılığının sağlanması,
- Bitki dokusunun seyrek olduğu bölgelere ek dikimlerin yapılması hedeflenmiştir.

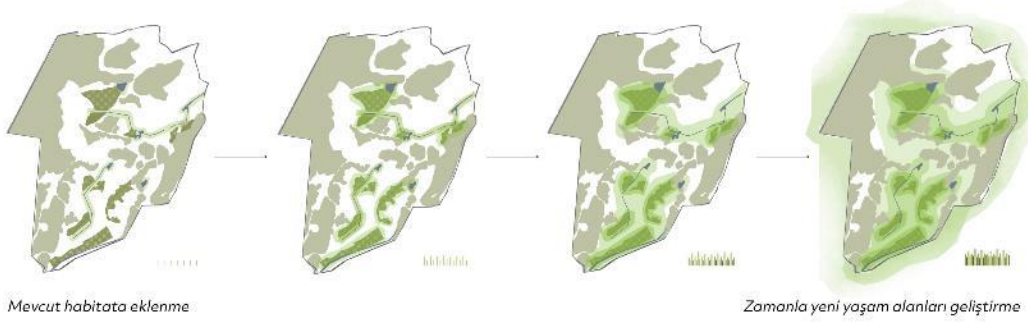
Zeytin yetiştiriciliği ve bilinçlendirmesi:

"Periyodisite" denilen bu kelime üreticiler tarafından "var yılı -yok yılı" olarak bilinmektedir. Periyodisite bir ölçüde zeytin ağacının genetik özelliğidir. Ancak, zeytinin hasat edilme biçimi de periyodisitenin şiddetini arttırmaktadır. Özellikle, ülkemizde hasadın çırparak ya da benzeri şekillerde dallara zarar vererek yapılması gelecek yılın ürünü olumsuz etkileyerek bunu arttırmaktadır. Ayrıca, budama zamanı ve yönteminin, gübrelemenin, sulamanın, toprak ve ağaç bakımının, hasat edilme şeklinin, hasat zamanının ve iklimin periyodisitenin artma veya azalmasına etkilediği de bilinmektedir. Zeytin yetiştiricileri üretim sırasında kültürel uygulamalara yeterince önem verdiği takdirde periyodisitenin etkisinin azalması da beklenmelidir. Bu sebeple, zeytinin doğru zamanda ve doğru metotla hasat edilmesi bilincini geliştirme atölyeleri ve birim alanda sık dikim yapılarak, verim arttırma düşüncesiyle yeni üretim alanları kurgulanmıştır.

Yenileme:

Alan genelinde uygulanan sirkülasyonu destekler nitelikte düzenlemeler yapılmıştır. Yapılan bu düzenlemelerle su kalitesi, habitat ve biyolojik çeşitlilikte artış ve insanlar için farklı rekreasyonel alanlar sağlanması amaçlanmıştır.

- Yakın çevrenin doğa ile bütünleşen plantasyonun hedeflenmesi,
- Orman alanlarının geliştirilmesi ve yeni ekilecek ağaç türlerinin mevcut dokuya ve **makro ölçekte Ege bitki coğrafyasına** uygun olması,
- Ormanaltı floranın, makiler, ağaç ve ağaççıkların daha önceki hallerine kavuşturulması,
- Gerekli ağaçlandırma ve setleme çalışmaları ile erozyon tehlikesi olan yerlerde toprak kaymasının önüne geçilmesi.
- Kent dokusu içinde yeralan açık yeşil alanların artırılması ve yakın çevredeki doğal yeşil alanlar arasında ilişkilerin tekrar kurulması veya güçlendirilmesi düşünülmüştür.

Topoğrafyası, farklı kotlarda geliştirilen sirkülasyonlar çeşitli çalılarla hem yönlendirilmiş, hem de zenginleştirilmiştir. Alandaki mevcut zeytin, kızılçam, menengiç, ahlat ağaçları korunarak yeni bölgeleri güçlendirecek şekilde değerlendirilmiştir. Sulama gerektirmeyecek doğal endemik türlerin tüm alan bütününde yaygın olarak kullanılması amaçlanmıştır.

- Kent tarımı/Bostan:

Alan, sahip olduğu iklim ve toprak özellikleri nedeniyle birçok tarım ürününün farklı ve üstün kalitede üretilmesine olanak vermektedir. Tarım sektörünün yeniden yapılanması sürecinde yerel iş ve istihdam imkânlarının oluşturulması büyük önem taşımaktadır. Yörede geleneksel tarımsal faaliyetlerin yanı sıra, organik tarım, hayvancılık ve seracılık üretim dallarında son dönemlerde önemli gelişmeler kaydedilmiştir.

Kent tarımı veya yerel tarifiyle "bostancılık" oldukça köklü bir kültürel geçmişe sahiptir, kentin sınırları içerisinde geleneksel yöntemlerle sebze ve meyve üretimi günlük yaşantının her zaman bir parçası olmuştur. Birçok tarihi harita ve belgede 'bostan' olarak adlandırılan ticari amaçlı sebze-meyve üretim bahçeleri, özellikle hızlı kentleşme sürecine kadar, kentin mahalle ölçeğindeki en küçük yerleşim biriminin ana elemanlarından birisiydi. Şehrin yapılaşması esnasında bu bostanlardan birçoğu kaybolmuş, yerlerini otopark, bina, okul veya park gibi kullanımlara terketmişlerdir.

Oluşturulan tarımsal dokuya bakıldığında, üç tipten bahsedilebilir. Birincisi yeme içme alanına yakın kalan küçük arsaların ekilip biçilmesi şeklinde işletilen "gastronomi bostanı"dır. İkincisi kent çeperlerinde yeralan özellikle kentin etrafındaki boş arsalarda işlendiği "bostanlar sistemleri"dir. Üçüncüsü ise kent çeperlerinin de ötesinde yeralan, kentsel-kırsal peyzajın geçiş bölgelerindeki tarım köyleri etrafındaki büyük ölçekli tarım alanlarıdır. Kentsel tarım felsefesi, kent içindeki tarım alanlarının güvenilir-yerel gıda üretimi yanında, kentlinin gıda üretim sürecine katılımını teşvik eden işlevlerle çeşitlendirilerek, kentleşmenin getirdiği ekolojik yabancılaşma ve sosyal segregasyon gibi olumsuz etkilerin giderileceğini savunmaktadır ..

Tarımsal üretim uygulamaları için lavanta (*lavandulaangustifolia*), rozmarin/biberiye (*rosmarinusofficinalis*), fesleğen (*ocimumbasilicum*), adaçayı (*salviaofficinalis*), üzüm bağ (*vitisspp.*), kekik (*thymusvulgaris*), enginar (*cynarascolymus*), kuşburnu (*rosacanina*), nane (*Mentha*), alıç (*crataegusmonogyna*), katırtırnağı (*spartiumjunceum*), sakız (*pistaciaalenticus*) gıbitürlerdüşünülmektedir.Yine de İzmir'in zeytin, incir, çekirdeksiz üzüm ön sıralardaki yerini vurgulamakta yarar var.Badem (*prunusdulcis*), dut (*morusalba*), fıstık çamı (*pinuspinna*) ... vb ise bisiklet rotası üzerindeki gıda ormanı/mevye bahçelerinde hedeflenmiştir.

Rotalar, tarım ve doğal değerleri en verimli şekilde kullanan; alanın değerlerini koruyan ve rota üzerindeki noktaların her birine müdahale etme zorunluluğunu ortadan kaldırarak, kritik noktalara yapılan müdahalelerle birbiriyile etkileşimli ortak bir kalkınmayı sağlar.

- Gölet/Sulak alanlar:

Bir noktada yine doğanın verdiklerinin doğaya geri döndüğü, alanın içinden geçerek bağlanan yağmur/kar sularının oluşturduğu akıntılar dipte birikebileceği göletler olarak karşımıza çıkmaktadır. Alan salt karsularının akmasına hizmet eden bir kanal olarak değil çevreden gelen kentsel akışı da alana çekerek sosyal bir mekan haline getirilmesi amaçlanmıştır. Böylelikle yerin bize sunduklarını iyileştirerek ona geri kazandırılmak istenmiştir.

Sunduğu ekolojik servisler arasında yağmur suyunu tutup sel baskınlarını önleme ve suyu temizleme; tuzlu alkali toprağı iyileştirme; çevre eğitimi olanakları sunma gibi işlevler var. Ek olarak, hayvan ve bitki türlerine habitat sağlar; göçmen kuşların dinlenme alanıdır.

Biyolojik filtre görevi gören sazlık (*phragmites australis*), kamış(*typha angustifolia*), süsen(*iris pseudacorus*), su mercimeği (*lemna minor*) gibi bitki toplulukları düşünülmüştür. Bu bitkiler, bitki kökleriyle inorganik ve organik kirleticileri su ve topraktan alıp ve toprak üstü organlara taşıyıp buharlaşma ile ortamdan uzaklaştıran canlılardır. Bitki toplulukları suyun

PH seviyesindeki değişimlere ve bulunduğu çevredeki dönemsel olarak dikilen bitkilere adapte olması için serbest bırakılıyor. Hemen her gölete yakın bir gözlem platformu ve doğal örüntüleri, süreçleri, yerel türleri açıklayan tabelalar vardır.

Bu da insanların doğaya daha yakından bakmasını ve temel basit doğa bilimlerine dair bilgi edinmesine olanak vermektedir..

6. Ekolojik Değerlendirme

Söz konusu arazide yapılacak olan tüm çalışmaları var olan ekosistemi korumak ve geliştirmek üzerine yapılandırmanın mecburi olacağı kanaatindeyiz. Bununla birlikte, sürdürülebilir bir üretim sistemi kurgulamanın ve bu üretim sisteminin doğal/ geleneksel yöntemlerle de hayatta kalacağını göstermenin temel önceliğimiz olduğunu düşünüyoruz.

Aşağıda detaylandırılan tüm önerilerin bölge iklim koşulları, canlı çeşitliliği ve doğal bitki örtüsünün korunmasıyla bütünleşik olarak düşünüldüğünü belirtiriz.

İnceleme sonucu yapılabilecek olan başlıca iyileştirme/geliştirmeler:

1. Su kullanımını minimum düzeyde tutarak yapılacak tarımsal üretim uygulamaları:
  - Tıbbi aromatik bitkiler (Kekik, lavanta, biberiye, adaçayı vb.) bu türler için hafif eğimli **ve uygun mikroklimaya sahip** bölgeler tercih edilmiştir. Bunların işlenmesi için distilasyon ve kurutma tesisleri kurulabilir. Bu bölgeler aynı zamanda arıcılık/arı merası olarak kullanılabilir. (Buğday, Arpa, Fiğ, Susam vb.)

2. Meralar yaratmak, küçükbaş hayvancılık çalışmaları:
  - Seçilecek olan mera arazilerinin 5 dekar ve üzeri büyüklükte, görece düz alanlar olması gerekir.
  - Bu arazilerde protein yönünden zengin çok yıllık bitkiler yetiştirilebilir.
  - Mera kullanımını 12 aylık planlarla her yıl gözden geçirilmelidir.
  - Hayvansal ürünler için işleme alanı yapılabilir. Bu alanda süt ürünleri işlenebilir, bu ürünlerin satışı yapılabilir ve ziyaretçi kabul edilebilir.
3. Zeytin hasadı:
  - Yağ depolama/işleme/satış alanı gerekir.
4. Delice zeytinlerin aşılması. Ahlatların armut ile aşılması. Menengiçlere antepfıstığı aşılması. Bir kısmının aşılmanmayıp yabani haliyle korunması.
5. Bölge iklim özelliklerine uygun ağaçlandırma çalışması.
  - Su istemeyen türler kullanılmalı.
  - Zeytin, dut, badem, incir, fıstık çamı, defne, sakız gibi ürün elde edilecek türler.
  - Bunların arasında azot bağlayarak toprağın verimliliğini arttıracak ergüvan, katırtırnağı vb. makitürleri bitkiler kullanılabilir.
  - Kuşburnu, böğürtlen, alıç vb, doğal hayat için de besin kaynağı olacak çalılar.
6. İlk etapta kurulacak bir fidanlık ve sera ile ağaçlandırma çalışmaları için gerekli materyalin üretimi yerinde sağlanabilir, daha sonrasında eğitim amaçlı veya ticari bir fidanlık olarak kullanılabilir.
7. Bir tohum bankası kurularak bölgede yetişen bitkilerin tohumlarının çoğaltılması ve tohum takas etkinlikleriyle dağıtımını yapılarak biyoçeşitliliğin devamının sağlanabilir.
8. Göletlerin yapımı;
Eş yükselti eğrileri ve yağmur suyu akış haritası yardımı ile belirlenen rotalara su yönlendirme hendekleri vasıtasıyla ayrı noktalarda göletler oluşturulabilir. Buharlaşmayı minimize edecek yöntemler gözetilerek tasarlanmalıdır. Göletlerin zeminleri için ise ayrıca bir çalışma (Sıkıştırılmış killi toprak /organik materyal kullanımıyla yapılmış zeminlerin geçirgenliği konusunda ekolojik öneriler) yapılması gerekir.
Bölgedeki yıllık güneşli gün sayısının oldukça yüksek olduğu ve yağış oranının da düşük olduğu göz önüne alındığında; yapılacak olan göletlerin sulama amaçlı kullanılması oldukça zor olacaktır. Bu nedenle göletleri **sadece yaban hayatını destekleyen mevsimsel** çevre düzenleme unsuru olarak görmekte fayda olduğunu düşünüyoruz.
9. Çeşmeler: Bisiklet ve yürüyüş rotaları üzerinde kurulacak, eski çoban çeşmeleri tarzı, altında suyun birikeceği bir yalağı da olan çeşmelerle hem ziyaretçilerin hem de çevredeki hayvanların faydalanması sağlanabilir.
  - Kapalı alanların çatılarından yağmur suyu hasadı yapılarak kullanım suyu ihtiyacının bir kısmı giderilebilir. Gri su (tuvalet harici atık su) artırılarak bunların çevresindeki bitkilerinin sulamasında kullanılabilir.

7 Yeni Fiziki Çevre

Yaşı alanı üzerinde görülen patika ve kullanıcı rotaları arsayı basit olarak okumamızı sağlamaktadır. Bu patika yollar proje gelişiminde önemli görülmekte ve sade bir düzenlemeyle projeye doğrudan katmak istenmektedir.

Bu sayede alan sakinleri, mevcut kullanım pratiklerini alışık oldukları rotalarda "iyileşmiş" olarak sağlamaya devam edeceklerdir. Bahsi geçen rotalar gerçek anlamıyla projenin "kendisidir". Bir anlamda proje arsaya rotadan başka bir müdahale getirmemiştir denebilir.

Aşı kavramı ile bahsi geçen yeni kimlik ve beraberinde gelen fiziki çevre, mevcut patika rotalarına dokunan, mümkün olduğunca engelsiz hareketi sağlayan, oluşturulacak yapı alanlarına teğet veya içinden geçen bir düzende oluşturulmuş bir tasarı rota iskeletinde oluşacaktır. Kot farklılıklarından ortaya çıkan mesafeler projenin gereksinim duyduğu yapısal stoğu sağlayacaktır.

Arsanın barındığı yoğun ağaç dokuları arasında, eğitimde düşünülerek yapılaşma alanları belirlenmiştir. Özellikle arazinin kuzeydoğusundaki alanda yoğunlaşan yapı kütleleri, devam eden "başlangıç rotası" altında toplanacak, arazinin yaklaşım alanı olarak farklılaşacaktır. Bu yapı stoku ve tanımladığı alan bir anlamda altyapının yapıya geldiği alan olarak düşünülebilir. Bu noktanın ötesi bir anlamda sadece "off the grid" yapılaşmaya izin vermektedir. Bu yapıların önünde yer alan düz alanda, araç park yeri, yöresel pazar, tören alanı gibi yakın çevre ile ilişki kurulacak bir düzenleme yapılmıştır.

Yapılar, giriş sergi yapısı, yönetim, zeytin işliği ve atölyeler olarak sıralanabilir. Bu yapı kütleleri birbirlerinden fizik olarak ayrılmış, doğal yaşam koridorunu minimumda etkilemek üzerinde kurgulanmıştır. Giriş yapısı bir karşılama alanı gibi çalışırken sergileme, bilgilendirme, bisiklet kiralama gibi farklı fonksiyonları da barındırmaktadır.

Zeytin işliği içerisinde zeytin yağı üretim aşamalarının yapılabildiği, eğitim, tadım, depolama gibi alanlara sahiptir. Atölye hacimleri, bölünebilir farklı kullanımlara uygun eğitim hacimleri olarak düşünülmüştür. Ana salon, atölye yapılarına bağlı çok amaçlı bir salon gibidir. İçerisinde mutfak barındıran bu yapı biraz daha fazla "degustasyon" üzerinde yoğunlaşmıştır. Salon içerisinde zeytin ve zeytin yağı ile bağlantılı yerel mutfak farkındalığı sağlanabilirken, sadece konferans – toplanma faaliyetleri de yürütülebilir.

Arsanın fonksiyonel bir diğer ayrışan noktası, kamp alanı ve "yokuş aşağı" bisiklet yarışlarının yapıldığı alandır. Bu alanda, kamp faaliyetlerini destekleyen ıslak hacim mekanları ve yeme-içme faaliyetlerini barındıran bir yapı mevcuttur. Bu yapının tanımladığı alanda yılın belli dönemlerinde yapılması muhtemel bisiklet yarışlarının son noktası olarak da düşünülmektedir.

Projenin önerdiği rotaların kesişim noktalarında bulunan bisiklet bakım istasyonları da proje genelinde bulunan yapısal eklemenin en ufak ölçeğidir. Bu mini yapılarda bisiklet bakımı için gerekli (pompa, lastik kiti vs..) aygıtlar, ilk yardım seti ve tuvalet bulunmaktadır.

Rotalar genelinde, yönlendirme levhaları, çöp kutusu, gölgelik alan, oturma alanları, yoga terası gibi yapısal müdahaleler bulunmaktadır. Rotaların birbirinden ayrışması ve yönlendirme yer yer bitkilendirme ile yapıldığı gibi zeminde kullanılan taş, sıkıştırılmış toprak rengiyle de sağlanacaktır. Bu müdahaleler kapsamında doğal alanı koruyup, her kesimden insanın farklı zaman ve mevsim şartlarında kullanabilecekleri alanlar öngörülmüştür.

